

Opplæring i og på tegnspråk - hørselshemmede i grunnskolen

Hørselshemmede elever kan ha rett til opplæring i og på tegnspråk når de går i den offentlige skolen. Det gjelder andre regler for private skoler.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 28.06.2016

Opplæring etter opplæringsloven § 2-6

Rett til tegnspråk etter opplæringsloven § 2-6 utløses ved et enkeltvedtak. Før kommunen fatter enkeltvedtak, må det foreligge en sakkyndig vurdering. Det er PP-tjenesten som utarbeider den sakkyndige vurderingen, slik loven krever det. Den sakkyndige vurderingen er rådgivende for kommunen.

Foreldre kan ikke bestemme at barnet skal ha tegnspråkopplæring etter § 2-6, dersom det ikke følger av kommunens enkeltvedtak. Foreldre kan imidlertid bestemme at de ikke ønsker at barnet skal få tegnspråkopplæring, selv om PP-tjenestens sakkyndige utredning tilrår tegnspråkopplæring.

Dersom foreldrene i utgangspunktet ønsker tegnspråkopplæring etter § 2-6 for sitt barn, og kommunens enkeltvedtak ikke utløser denne rettigheten, har foreldrene rett til å klage på enkeltvedtaket. Det er fylkesmannen som er klageinstans.

Forvaltningslovens regler om forsvarlig utredning gjelder på vanlig måte når PP-tjenesten utarbeider sakkyndige vurderinger etter opplæringsloven § 2-6. Dette betyr blant annet at PP-tjenesten må støtte seg på ekstern kompetanse der de selv ikke har kompetanse til å foreta den samlede utredningen. PP-tjenesten kan ved behov søke Statped om hørselsfaglig bistand.

Til opplæringsloven § 2-6 er det utarbeidet egne læreplaner i fagene tegnspråk, norsk, engelsk og drama og rytmikk. Det er også skrevet et Rammeverk for tegnspråk i tilknytning til læreplanene. Elever som har opplæring i og på tegnspråk, skal ha faget tegnspråk i tillegg til andre fag. Dette medfører at de får et utvidet timetall. Skolen fordeler timene mellom tegnspråk og norsk i samråd med de foresatte.

Læreplaner for hørselshemmede

Elever som benytter seg av retten til opplæring i tegnspråk må følge alle læreplanene for hørselshemmede. Dette er fagene tegnspråk, norsk, engelsk og drama og rytmikk. Læreplanene i tegnspråk og norsk utfyller hverandre og skal sammen bidra til elevens funksjonelle tospråklighet. Dette betyr at opplæring i tegnspråk ikke er spesialundervisning.

Til læreplanene i engelsk og tegnspråk og norsk for hørselshemmede finnes veiledninger. Siden fagene tegnspråk og norsk sammen utgjør et nødvendig grunnlag for opplæring av elever som skal bli funksjonelt tospråklige, er veiledningen til de to fagene felles. Veiledningen gir eksempler på hvordan grunnleggende ferdigheter kan integreres i opplæringen, og hvordan kompetansemål kan utformes på lokalt plan. Veiledningen skal bidra til refleksjon rundt det lokale arbeidet med læreplanene og det faglige innholdet i læreplanene i tegnspråk og norsk.

Kunnskapsløftet for hørselshemmede

Eleven bør få undervisning av en lærer som kan formidle lærestoffet på tegnspråk. Undervisningen kan unntaksvis foregå ved bruk av tolk. Alle aktiviteter som finner sted i skolens regi, er å regne som opplæring. Det er skolen som skal dekke eventuell tolk til juleavslutninger og andre sosiale tilstelninger som finner sted i skolens regi på ettermiddags- og kveldstid. Det er behovet i den konkrete opplærings situasjonen som må avgjøre hvilke pedagogiske tiltak den enkelte har rett på.

Elever som har opplæring etter opplæringsloven § 2-6, og som bruker høreapparat eller har fått cochleaimplantat, kan ha behov for ytterligere lytte- og talespråkstimulering. I tillegg til opplæring etter opplæringsloven § 2-6 må det da fattes vedtak etter opplæringsloven § 5-1. Tilbudet beskrives i den individuelle opplæringsplanen.

Dersom en elev kun ønsker å følge læreplanen i tegnspråk, er alternativet å følge ordinær opplæring og eventuelt motta tegnspråkopplæring etter opplæringsloven kap.5-1 om spesialundervisning. Et annet alternativ er å velge tegnspråk som fremmedspråk dersom skolen tilbyr dette. Normalt hørende elever kan også velge dette alternativet.

Eksempel

Vegard er 10 år og døv. Han har opplæring etter § 2-6, i og på tegnspråk, men går på hjemmeskolen der han bor. Vegard har en lærer som kan tegnspråk, og allerede fra første klasse fikk klassekameratene hans lære tegn. Læreren legger til rette for at kommunikasjonen i klassen skal være så visuell som mulig, og mange av elevene bruker tegn. Selv om mange av elevene kan tegn, kan de ikke tegnspråk. Derfor er Vegard tre uker i semesteret på deltidsopplæring i regi av Statped. Der får han være i et tegnspråklig miljø, og får bruke og utvikle språket sitt.

